

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 rld. —
pol leta 1 " 60
četrt " — " 80
Posamezno štev.
15 kr.

Oznaniła
ikrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznaniła iz reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odpriše reklamacije
so poštnine proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Neprankovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ostene pošlke kajige
se ne vračajo.

Utrinki iz socijalne pedagogike.

Piše Brinjos. (Dalje.)

II. Iz družbenega pravoslovja.

„Okoli svoje osi kroži zemlja; toda tudi okrog drugega središča se suče, okrog solnce. Tako se giblje tudi človeško življenje okrog smotrov svojega lastnega „jaz“; a izven samolastnega „jaz“ žari se še solnce primernosti, solnce dobrega.“

Lazarus.

Grozničav strah spreletava človeško bitje, ako obdaje tema njegove, pestrrega spreminjanja navajene oči; tajinstvena moč vleče človeškega duha iz duševne teme, v kateri ne vé, kje stoji in kam da drži steza njegovega življenja. Hlastoma poprime se sleherni človeški duh višjega smotra, ki mu ga dejajo njegovi verski propovedniki, da se otme neprijetne teme in da nastopi stezo proti solncu pravice in dobrote. Toda človek še ni zadovoljen sè samim vodstvom od zunanje strani, ampak on povprašuje tudi svojo lastno notranjost, čemu ga je neki stvarnica postavila na svet, ki se natihoma, a tudi revolucionarno pretaka iz oblike v obliko; on preresetuje penče se valove svojega duha, ko udarjajo ob pečine tradicije, on se potaplja na dno svojega duševnega morja, da bi našel in razkril smoter svojega življenja. Ta preiskovanja imela so že dober uspeh, in marsikateri srečen veleum nam je že zapustil svoje premotrihanje o namenu našega žitja v takozvanem pravoslovju, ki naj bi nam bilo v pomožnega vodnika, kjer nam na potu življenja zakrijejo temni oblaki luč resnice.

Ako se pa človek otrse ozkosrčnih nazorov, ki oklepajo le samolastni „jaz“, ne ozirajé se ne na desno ne na levo, ako se povzpne do ideje, ki se posebno za naših dnij začčenja razžarevati od glave do glave, od naroda do naroda, do ideje, ki smatra posamezne osebnosti le planetom v osolnčju družbenem: tedaj je napočil tudi trenutek, ko se začčenja posameznik povpraševati, čemu je neki človeška družba na svetu, kam kaže pravec njenega hotenja in teženja, — nakratko, postalo je potrebno družbeno pravoslovje. Ono naj bi bilo vsemu javnemu delovanju to, kar je individualno osebnemu: kažipot in solnce, okrog katerega se naj bi sukalo delovanje delavcev in delodajalcev, vladajočih in vladanih. Petero praktičnih idej, s katerimi je Herbart natanko določil vsebino nravnim principom, ki so dotlej le nejasno in presplošno določevali mejnike pravoslovju, teh petero nravnih idej pokaže se nam še v boljši luči, v istinito praktični obliki, ako jih obrnemo na družbo. Kakor opazuje individualno pravoslovje človeško dejanje in nehanje skozi steklo, ki se zreali v nravnih bojah, v idejah prava, povračevanja, blagohotnosti, popolnosti in notranje svobode, istotako meri se tudi popolnost sleherne družbe ob svojih

vzorih: 1. ob pravni družbi, v kateri so utelesene vse zahteve pravice, 2. ob povračevalnem sistemu, ki dobro plačuje in hudo kaznuje, 3. ob upravnstvu, ki teži po tem, da se vsem udom družbe uresničijo njih opravičene želje, 4. ob sistemu omike, ki naj bi povzdignil duševno lindino človeštva in 5. ob oduševljeni družbi, koja vse npravne zahteve tudi dosledno izvršuje.

Ideja pravne družbe.*

Mislimo si več družbenih udov, katere navdaja jednako prepričanje, ki so se napili iz istega estetično-etičnega studenca nazorov, da prepir je nedvomno nekaj slabega, zaničevanja vrednega; položimo nadalje vsem tem udom v dušo trdno voljo, da hočejo sleheren prepir zabranjevati in preprečevati: in naša predstava pravne družbe je v obrisu gotova. Le-ta družba ima dvojno nalogo: 1. ona mora vse tako urediti, da se prepir onemogoči in prepreči, in 2. da se prepir, ako se je že vnel, kolikor mogoče hitro poravnava. Iz prve zahteve porodi se lastninsko in osebno, iz poslednje civilno in kazensko pravo.

Posamezne osebe, dasi tudi se naslanjaje na družbo, iščejo vendar središče svojega žitja in delovanja v samem sebi in težijo tedaj za osebnimi sebičnimi nameni. Ker pa preide to posamezno teženje v dejanja, ki nastopajo na skupnem torišču, morajo se raznotere volje križati in zadevati druga ob drugo. Kjer je več volj obrnjenih na jeden in isti predmet, začne se prepir. Ako se prepir ne zaduši v klicah, razširja se na vedno večje kroge in žuga vso družbo uničiti, kajti v večji meri mu ni vest in zdrava pamet v sodnicò, ampak fizična moč, ki s topovi in meči dokazuje svojo pravico. Zabranjevanje prepira je slehernemu posamezniku in tudi družbi npravni imperativ, ako noče, da bi vojske pokončale njih za delo ustvarjena telesa in ne podivjale njih blagoubranih duš.

Da se prepir kolikor toliko onemogoči, jeli so člani družbe smatrati pravice, ki se same po sebi razumejo, kot neko pogodbo, ki jo ima spoštovati sleherni posameznik, ako noče zadeti na odpor vseh drugih članov. Herbart pravi: „Vsi morajo vsem prepustčati vse v vsestransko uporabo“. Ako prepusti posameznik vsem drugim sočlanom vse predmete, ki so jih že dosedaj posedali, prepustiti mu morajo tudi drugi last, ki jo smatra za svojo. Pravica o kateri reči samolastno odločevati, prepustivši vse druge reči ostali družbi, tvarja lastninsko pravo.

Ali traja lastninsko pravo še tudi po smrti? Mrtev človek gotovo nima nikakoršne pravice; saj še celò njegovo pravo osebne prostosti, ki vendar daleč presega vso materijelno posest, z zadnjim zdihljem izgubi vso svojo veljavo! Mrtveci so brezpravni. Toda, usiljuje se nam zopet drugo vprašanje: ali ima posameznik pravico, da odločuje o svojem imetju za slučaj smrti že za časa svojega življenja? Pojem lastninskega prava, ki določuje, da se ima vsakemu posamezniku prepustiti njegova posest v vsestransko uporabo, nagiba nas, da priznamo njegovo kompetentnost. Nauki socializma dokazujejo pa obratno, da človek nima pravice odločevati o svojem premoženju z oporoko, in opirajo svojo trditev na dva tehtna razloga: na npravno idejo blagohotnosti, ki zahteva, da se naj vsem družbenikom njih opravičene želje izpolnujejo, in na idejo povračevanja, ki ne dopušča, da bi se zasluge starišev povračevale brezmejno na npravno indiferentni volji novorojencev, a zasluge aktivnih močij ostale naj bi nepoplačane. Tu vidimo prvokrat raznovrstne npravne ideje v nasprotju, koje se more odpraviti le po umnih določbah družbe.

* Družbeno npravoslovje v pričujočih „utrinkih“ naslanja se večinoma na Herbart-ovo „Praktische Philosophie“ in Nahlovskega „Allgemeine Ethik“

Stvari, ki obdajajo človeka in koje tvarjajo njegovo lastninsko pravo, zvezane so z njegovim „jaz“ veliko rahlejše, kakor nekatere druge naravne pravice, ki so tako-rekoč že del njegove duševnosti; na pr. njegovo нравno prepričanje, samostojnost, dobro ime, itd. S temi določujočimi znaki izgubila bi njegova osebnost svoja družabna tla, ki jo povzdigujejo visoko nad živalsko življenje. Suženjstvo in tlačanstvo bije v lice tej zahtevi, kajti ono si prilastuje nenaravno pravico, odločevati o osebni prostosti svojega bližnjega. Da se družba temu nedostatku ubrani, zavedati se morajo njeni člani navnega zahtevanja, ki dovoljuje sleherni osebi, da sme svojevoljno odločevati o svojem življenju, dejanju in nehanju: ona si ustavi pravo osebne prostosti.

Dostikrat pa samo po sebi razumljive pogodbe, bodisi da so tudi pisane, ne morejo zabraniti, da bi se tu in tam ne našle kakšne skrivne vratice, ki so prebrisanemu zavijalcu dobrodošle, da začne prepir. Večkrat nastane prepir tudi zbok nejasnega ali pomanjkljivega besedila. V obeh slučajih zadenete dve nasprotni volji druga ob drugo, kojih sleherna se napenja, da bi se obdržala na pozorišču. Kdo naj sedaj odločuje? Ali se naj vsa stvar prepusti prepiralecema? Gotovo ne, kajti vsaka stranka hotela bi svoje tolmačenje imeti za pravo in prepir postal bi trajen. Da se družba temu izogne, treba je, da postavi iz svoje srede sodnika, ki naj v teh slučajih odločuje po gotovih vodilih. Ta vodila ali norme, po katerih se nejasni slučajji odločujejo, imenujejo se civilno pravo. Za prepire med celoskupnimi narodi in državami dogovorjena so posebna vodila, ki tvarjajo mejnarodno pravo.

Slednjič je potrebna še jedna uravnava v varstvo prava družbenikov — kazensko pravo. Nahajajo se namreč tudi taki prestopki pravice, katerih ne more popraviti in ublažiti nobeno civilnopravno zadoščenje. Ako izgubi družba po umoru ali po pohabljenju katerega svojih članov, ne more ji ga nadomestiti nobena naredba, nikdo ji ne more do cela izpolniti nastale praznine. Da se zabrani tako kruto uničevanje prava osebne prostosti, treba je, da postavi družba krepke zabranjujoče ali represivne jezi, ki odbijajo valove slepe strasti. Splošen pritisk na voljo, ki povzročuje medsebojno sporazumljenje, da se bo zločincu v slučaju prestopka povrnila bol, kojoj je izvršil na svojem sodružbeniku, vzdržavati mora jih v meji pravice. Kaznjeneec se ne more pritoževati zaradi motenja svoje osebne prostosti, ker je že poprej vedel, kake posledice bode imelo njegovo dejanje, in ker tisti, ki pravice svojega bližnjega ne spoštuje, tudi ne more zahtevati, da naj drugi njegove uvažujejo.

Vse te omenjene pravice, katere zahteva zdrava pamet, kot tirjatve praktičnih (moralčnih) idej, imenujemo prirodne pravice, kajti vse, kar je pametno, je tudi naravno; istinite „pravice“ postanejo pa te naravne ali pametne tirjatve še le tedaj, ako si pridobijo v krogu družbe po občnem priznanju vseh njenih udov splošno veljavo.

Dandanašnja oblika pravne družbe v evropskih državah je većinoma le krinka pravice. Duh „prepuščanja“, ki je brv od fakičnega posestva k pravičnemu, postaja tem redkejši, čim bolj se po upravi in postavodaji utrjuje sankcija dosedanje razdelitve javnega in privatnega prava, v okovih katerega se ni mogoče pojedincu gibati tako, kakor bi se mogel, da se prirodno pravo izvede. V tem slučaju mora stopiti sè silo zapovedujoča država na poprišče pravice, da vsaj provizorično „zlina“ nasprotujoče si zahteve, katere naj bi zavest pravnega prepuščanja spojila v harmonično celoto. Vedno glasnejši postajajo klici po policiji, ki bi naj varovala kupičke in kupončke proti slojem brez pravne zavesti; vedno bolj se množijo vrste vojščakov, ki bi naj državo branili proti svojim podložnikom in proti poželjivim sosedom.

Prirodno pravo je še dosihdob većinoma puhla pena, kajti največje podlosti, nenaravnosti in bedastoče imajo tu in tam pečat pravice. Vse pravice se razvijajo tekem

časa, zgodovinsko: da le kroži vsota naravnih pravic v zavesti najširših slojev človeške družbe, njih spojitve z dejanskimi razmerami je le še vprašanje časa. Protisloven, a dandanašnji še resničen izrek: *summum jus, summa injuria* (največja pravica je največja krivica) izgubiti mora v neprestanem napredovanju rodov svojo veljavo; a od prosvetljenosti in dobre volje tistih, ki uživajo najmastnejše deleže, je odvisno, bo se li izvrševal prehod od zgodovinskih pravic k prirodno-nravnemu pravu mirnim potom razvoja, ali pa na porudelem pozorišču katastrof in prevratov. (Dalje sledi.)

Formalne stopnje.

Piše Matija Lichtenwallner.

V začetku tega stoletja poklonil je Herbart pedagogičnemu svetu knjigo, s katero je utemeljil stavek: „Pedagogika je znanost“. Ta njegova knjiga je prvo delo, katero svoje teorije nasprotno empiričnemu načinu, ki je do one dobe vladal v pedagogičnej književnosti, psihologično utemljuje. Toda Herbart-ove velikanske ideje bile so v onih viharnih časih glas vpijočega v puščavi. Napoleon drvil je takras sè svojimi četami kakor burja po Evropi, ves svet bil je poln bojnega vrišča njegovih armad, in narodi, v svesti si svoje onemoglosti, mislili so le na svojo rešitev.

Pa tudi potem, ko je narodom zasijala zopet zlata svoboda, ni bilo pravega zanimanja za Herbart-ove ideje, ne pravega veselja in navdušenja za proučanje njegovih spisov. Med vzroki temu indiferentizmu pa gotovo ni bil zadnji ta, ker je Herbart-ovo stališče bilo popolnoma novo in jezik v njegovih spisih težko razumljiv. Herbart ostal je torej tudi v mirnih časih glas vpijočega v puščavi, in desetletja so minula, predno so se začele ideje, v njegovih spisih izgovorjene, širiti med pedagogičkim svetom. Razen Stoy-ja bil je posebno Ziller, kateri se je vglobil v Herbart-ove spise in kateri je tudi začel njegove visoke ideje tolmačiti in pojasnjevati — in danes je število pedagogičskih privrženecv Herbart-ovih dokaj veliko.

Ti provzročili so veliko gibanje med pedagogičkim svetom, kateri se je vsled nasprotujočih si nazorov razcepil v dva nasprotna tabora. Huda borba se je vnela zaradi Herbart-ovega sistema, boj, kateri je v nekaterih spisih skoraj prekoračil meje dostojnosti, a bil je zopet vendar potreben, ker je ločil v Herbart-ovih in v spisih njegovih privrženecv zrno od plevla.

Med tem pa, ko je valovito pluskanje tega gibanja na pedagogičkem polju vse severne šolnike vzdramilo, med tem, ko je bilo pereče vprašanje o Herbart-ovem sistemu tamkaj na dnevnem redu, vladala je pri nas tibota kakor v grobu. Herbart-Ziller-jevo gibanje bilo je in je še danes za nas večinoma boj daleč tamkaj v Turčiji. Le tu in tam bavijo se posamezniki s tem vprašanjem, redkokedaj pretresnje se ta predmet v društvenih zborovanjih ali uradnih skupščinah. Vzrok tem pojavom je deloma žilavost, s katero se včasih oklenemo svojih lastnih idej in starih podedovanih nazorov, katere smatramo seveda kot najboljše, deloma trdoglavost, katera prezira vse, kar ni v domačem zeljniku zrastle, da si je zeljice, ki je vredno, da se presadi v materino zemljo ter tudi tukaj udomači. Če nočemo na pedagogičkem polju zaostati, moramo se tudi mi slovenski učitelji ozirati po daljnem svetu čez domači plot.

Srečna in hvalevredna bila je torej misel stalnega odbora učiteljstva mariborskega okraja, da je spravil na dnevni red zadnje uradne učiteljske konference jeden del Herbart-Ziller-jevih teženj, namreč Herbart-ovo idejo o formalnih stopnjah, idejo, katero smatrajo Herbartovci kot temeljni steber svojih teženj.

Idejo o formalnih stopnjah pri pouku oživotvoril je v glavnih potezah Herbart sam, Ziller in njegovi privrženci so pa to idejo dalje razvijali in širili. Predno ko poskušamo tolmačiti bistvo formalnih stopinj, kakor so se razvile do današnjega dne, bodi nam dovoljeno, načrtati v kratkih potezah temeljne misli Herbart-ove o njegovej ideji formalnih stopinj.

Začnimo s pojmom o apercepciji ali primeni!

Če vpliva kaj novega — nazor, prestava, sodba, pojem — na naš notranji svet, vzbude se v našej zavesti po zakonu posrednjega ali neposrednjega obnavljanja ali reprodukcije vse slične ali sorodne predstave ter hité novemu pojavu nasproti. Novi pojav se zaradi večje ali manjše jakosti starih predstav izpremeni, istodobno se pa tudi stare predstave predrugačijo. To spajanje ali združevanje novih predstav sè starimi z ravno omenjenimi posledicami imenuje Herbart *apercepcijo* ali *primeno*.

*Duša se pa mora tega združevanja prostovoljno, toda z vso močjo udeleževati. To prostovoljno, živahno sodelovanje naše duše pri tem spajanju naziva Herbart *zanimanje*.

Zanimanje pa se pri apercepciji pojavlja na različne načine. Herbart imenuje to mnogostransko delovanje zanimanja *naravnost mnogostransko zanimanje*.

V dosego tega zanimanja pa zahteva:

a) *vglobljenje*: Kdor se je že kedaj kakemu človeškemu umotvoru z ljubeznijo ga opazovaje približal, on vé, kaj se pravi *vglobljenje*. Vse ovirajoče predstave obmolknejo v takem položaju in duša, baveč se samo z jedino jo sedaj zanimajočo predstavo, le uživa.

b) *pomišljanje*: Po mnogovrstnem *vglobljenju* zadobé se mnogovrstne predstave. Te predstave dadó se med seboj primerjati, dadó se pa tudi primerjati in združiti sè skupino starih predstav. To pregledno združevanje raznih predstav imenuje se po Herbartu *pomišljanje* (*Besinnung*).

Vglobljenje skrbi za jasnost predstav, *pomišljanje* pa jih pregledno združi. Vsaka *apercepcija* vrši se na podlagi teh pojavov in ravno iz njih izvaja Herbart svoj nauk o formalnih stopnjah. Vsak pouk je po Herbartu *apercepcijski proces*. Vsled tega razločuje pri obravnavi vsake učne celote štiri stopnje.

1. Duša se *vglobi* v pojedinost. Baveč se jedino le ž njo, postane jej ta pojedinost popolnoma jasna. Herbart imenuje zaradi tega to stopnjo *jasnost*.

2. Vsled tega, ker se *vglobljenja* menjavajo, *združujejo* se predstave. To stopnjo naziva Herbart *združevanje* ali *asocijacijo*.

3. Med tem, ko se *vglobljenja* menjavajo ter *provzročajo* *združevanje* predstav, *pomišlja* duša, t. j. ona si *vstvari* sedaj pregled o predstavah. Ta stopnja imenuje se po Herbartu *sistem* ali *odmišljanje*.

4. Te tri stopnje bile bi dovolj, da se zahtevam *apercepcije* ustreže. Toda vse, kar se s poukom doseže, treba je spraviti v nekako zvezo s praktičnim življenjem; vsak novi plod pouka treba je v tem smislu izkoristiti, da se ukrepi učenčeva volja. Zaradi tega zahteva Herbart še jedno stopnjo ter jo imenuje *metodo*. Že sedaj opomnimo, da je za to stopnjo izraz „*poraba*“ primernejši.

Nikomur ne bode prišlo na misel oporekati tej razdelitvi, ki se odlikuje osobito po svoji *jednostavnosti*. Pa če smatramo drugo stopnjo le kot pripravo za stopnjo sistema, postane Herbart-ov učni stroj še *jednostavnejši*.

Pri tem takim razločuje Herbart:

1. *jasnost* kot stopnjo *vglobljenja*;
2. *sistem* kot stopnjo *pomišljanja* in *združevanja*;
3. *metodo* kot stopnjo *porabe*.

Herbart zahteva dalje, da se te tri oziroma štiri stopnje vpoštevajo pri obravnavi tudi najmanjših učnih celot. Vsako teh stopinj je po označenem vsporodu istovredno povdarjati in Herbart smatra pouk, kateremu so podlaga te štiri oziroma tri stopnje, kot najbolj uspešnim, trdeč, da je to najsigurnejša pot do samostojnega mišljenja.

Po teh uvodnih mislih, katere je bilo vsekako treba navesti, tolmačiti hočemo sedaj bistvo Herbart-Ziller-jevih formalnih stopinj, t. j. formalnih stopinj, kakor so se razvile na podlagi Herbart-ovih teorij po njegovem učencu Ziller-ju in njegovih privržencih do današnjega dne.

Ziller je bil, ki je s svojimi somišljeniki najbolj povdarjal, da je treba Herbart-ove formalne stopnje uvesti v prakso. On torej na tem polju ni kaj novega vstvaril, pač pa je prvi spoznal praktično vrednost te teorije. Ziller začel je torej teorijo formalnih stopinj mnogostranski pojasnjevati ter za prakso prirejati. S tem si je pa ravno pridobil velikih zaslug.

(Dalje sledi)

Idealizem in šola,

Govoril nadučitelj M. Iglar pri zborovanju učiteljskega društva za celjski in laški okraj dne 7. marca meseca 1897. l.

(Konec.)

Ne zabimo tudi, odgajati učenca k resničnosti, k resničnosti tudi v takem položaju, če bi na prvi hip tudi njemu samemu utegnila biti neprijetna. Kako grdo je, če je človek tako malo možat, tako strahopetljiv, da si resnice povedati ne upa! Prav je, da se sramuje svoj pregrešek razodeti; pa resnico mora toliko možato ljubiti, da jo govori, če ž njo izpove tudi svoj lastni sramotilni pregrešek. Zato se naj varuje pregreškov, da sam sebi sramote delal ne bode. — Kdor pa iz bojzljivosti laže, je pravi figamož! — Sailer pravi, da imajo otroci nespačen obraz, ker izrazuje potranjo resničnost; Campe pa nasprotno, da se otroci že pri treh letih znajo hliniti. Ako je to resnično, kako se znajo že hliniti, kadar jih (če so bili doma napačno izrejeni) v sedmem ali osmem letu v šolo dobiš! — Tukaj se je treba z vso močjo dela poprijeti. Ne pripusti, da bi otroci ohlinili čutke. Svet sicer hoče, da je človek gladko olikan; ljudje le preradi sleparijo vzamejo za resnico in skremženo občutenje. velja že za srčno čutenje. Najboljši ljudje se vijejo in pripogujejo ter uklanjajo, kakor svet tirja, ker je že enkrat navada, da se človek veseli brez veselja in sočutja in hvali ali pa graja, kar je njegovemu notranjemu prepričanju ravno nasprotno. — Če ne zadušiš takega neresničnega čutja, odgojil boš hinavece in hlince!

Nikdar otroku ne zameri, ako ti prav odkrito pokaže svoje srce, kajti le tako zveš, kje najbolj potrebuje tvoje zdravniške

roke. — Bolje je, da otrok nima pravega občutenja, da lepega in blagega prav ne občuti; bolje je robata resničnost, kakor pa, da bi si otrok prizadeval tako govoriti, kakor drugi radi slišijo ter blatil ideal resničnosti! Tako se odgojujejo ljudje, ki svoj plašč ne obračajo po resnici, ampak po vetru. Vsaki dan molimo: . . . „pridi k nam tvoje kraljestvo!“ To kraljestvo se bode širilo po svetu, ako bode svet koprnel posnemati božji ideal resničnosti. Potem bode izginjevala hlimba in lokavstvo, deležni bodedo sreče, ki izvira iz zaupanja človeka do človeka, iz zaupanja do ljudi.

V resnici srečne ljudi odgojevati, pa je ideal vzgoje. Doseči se le da, ako se tudi približujemo sredotočju idealno-nravnega značaja: — praktični ideji dobrohotnosti.

Dobrohotnost dnuži našega bližnjega bitnost z našim boljšim „jaz“, sili nas, njega blagor pospeševati, ravna se po evangeljskih besedah: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe“. Dobrohotnost je najboljši boritelj zoper najhujšega sovražnika idealizma, koji se v sreč rodi, zoper sebičnost. Egoizem in samopašnost sta grobokopa idealizmu; ona sta moralični strup posamezniku, celemu narodu! — Glavna naloga odgoje je tedaj tudi, iztrgati strupeno zeljad sebičnosti in samopašnosti iz sre naših odgojencev, ter tja zasaditi milo cvetlico usmiljenja in kot kraljico vseh cvetlic, rožo humanitete. Za prihodnji zarod naj bi ne veljale več besede Hamerlinga, ki toži: „Ni mostu od enega bitja do družega. Vsak je

sam za se. Vsak se ozira le na se, in hoče le sebe, in pozna le sebe, razumi le samega sebe. — Le tisti, ki čuti veselje in gorje svojega bližnjega v svojem srcu kot lastno, zmožen je najplemenitejših čutov, najplemenitejših činov.

Naša sreča je v trdni zvezi sè stanjem našega srca; v njega spreminjajočem se čutenju leži naše veselje in gorje. Skrbimo zato, da bode v otročjem duhu in srcu vladala tista tiha, mirna, si vedno jednaka, zadovoljna veselost, ki je podlaga dušnemu blagostanju in o kateri Jean Paul pravi, da je nebo, pod katerim vse zori, samo strup ne. Ne pustimo, da bi se otročjega duha polastila dolgočasnost in lenoba, — zato mora pouk biti zanimiv, nazoren; — pa prenapenjati ga tudi ne smemo, sicer se ga polasti nevolja in onemoglost, vzrok čmernosti. Branimo torej otroka kolikor je mogoče vsega, kar bi mu vtegnilo srce omračiti, ali zdivjati ga. — Škodljivo pa bi bilo, ako bi otroka tako rekoč pod steklom shranjevali, ter ga hoteli obvarovati vsake zopernosti in neprijetnosti, kajti le prepotrebno je, da se že otrok vadi pretrpeti in prenašati trpljenje in britkosti življenja, da pozneje ne bode obnemogel in obupal, ako ga bodo trle nesreče in britkosti, da bode junaško vzdignil glavo, če bodo leteli po njem osode ljuti udarci.

Primanjkuje mi časa, označiti tukaj način, kako obravnavati v šoli učne predmete, da bi služili v prav veliki meri idealni omiki. Le najvažnejše hočem imenovati.

V prvi vrsti imenujem veronauk.

Navadno se v ta pojem mešate dve reči, med seboj zelo različni: vera srea in vera razuma. Vera srea določuje naša djanja, dolžnosti človeka; vera razuma pa se peča s čeznaturnimi in prihodnjimi rečmi. Ta je prav za prav stroka vede in se mora v ljudski šoli več ali manj umakniti veri srea. Zaradi tega ne bi zadostovalo, da bi učence verske nauke in npravstvene nauke razumil in memoriral, temveč okleniti se jih mora s celo svojo dušo, s celim svojim sreem; veronauk torej ne sme biti le telovadišče spomina ali uma, temveč življ srea. Tudi veronauk se mora začeti kot nazorni veronauk. Za nazorovanje nam tukaj lahko služi vse, kar je Bog vstvaril: živali in rastline, hribi in doline, zemlja in nebo, solnce, luna in brezštevilo zvezd, ki molče na nebu leskečejo in vendar tako glasno govoré. Ko otrok z začudenjem vse to gleda, se v ponižni ljubezni vda Tistemu, ki je vse to vstvaril. Sedaj je čas, otroka

seznaniti z onimi prečudnimi zgodbami svetega pisma, z zvišenimi izgledi človeške popolnosti; zdaj bode čas, da se otrokom razvije posebni ideal vsakega kristijana, življenje Odrešenika sveta. Ta ideal naj ogreva in ogreje mladini srce, da v življenja borbi iz njih sre nikdar izginil ne bode.

Za veronaukom imenujem sedaj ponk v maternem jeziku.

Gospoda moja! kdor svoj materin jezik zaničuje, je gotovo grd nehvaležnež, je egoist in materialist ali še kaj drugega; tako nas vsakdanja skušnja uči. Kdor pa ima tako „lepe“ lastnosti, ta nikdar ni bil in ne bode pravi idealist, ki je steber človeške družbe.

Zaradi tega naj učitelj skrbi, da se bodo otroci v ljudski šoli kolikor pri naših razmerah le mogoče, izobrazili v svojem jeziku, ki je podoben pisanej livadi. Na tej livadi se naj skrbno gojijo vse lepe cvetlice in sadunosna zelenjad, plevelj pa povesod izpuli.

V maternem jeziku je gotovo lože hitro napovedovati tudi v drugih predmetih. Ljubimo in negujmo torej naš mili materin jezik, on nam naj bode lestva, po kateri se bode ves naš narod spel na višjo stopinjo kulture. — Pa jezik je le sredstvo, višja kultura je cilj. Zato je ljubezen do njega relativna, omejena in podrejena višji ideji splošnega napredka. Ne morem si kaj, da ne bi tukaj navedel besed, v tem smislu zgovorjenih po slovenskem Felbigerju, našem Slomšekcu. Glasé se doslovno: (Consideration an die Alumen 1861) „Liebet die Muttersprache, das Erbtheil unserer Eltern, das theure Vademecum unserer geliebten Mutter. — Doch vergesset nie, dass sie nur Mittel — kein Selbstzweck sei — und ziehet nie am Joche jener Ultras, die Alles — sogar den Glauben für die Sprache aufs Spiel setzen — Alles, alles feinden und verachten, was nicht ihre Zunge spricht. So ein Ultranismus bringt uns eine neue Menschenfresserei — und bereitet uns den furchtbarsten Vertilgungskrieg. Die Extreme berühren sich und bringen nie etwas gutes. — Unsere Aufgabe ist nicht andere Sprachen zu vertilgen — sondern unsere Muttersprache zu Ehren zu bringen“. Naš jezik pa se bo tembolj čislal in spoštoval, čimbolj bodemo omikani, čimbolj bodemo duševno in materijelno močni, čimbolj bodemo našemu narodu in tako tudi človeštvu sploh pripomogli na višjo stopinjo kulture.

Zato se naj uči mladina svojega materinega jezika, naj srka blaženost iz milih

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	prvo		drugo		tretje	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.	Števnne vaje A, B	Vaje: 14+3 (1. rač., 17)	Namešane oblečene naloge (2. rač., 67, 68)	Vrste: 1 v 1 = 1 v 2 = itd.		Vrste vseh znanih sto- pinj za se- števanje
2.	Znane mere v redu	Vrste: 10+1 10+2 11+1 12+2 itd. itd.	detto.	Vrste: 2×.=2, polov. od 2= 3×.=3, tretj. od 3=.		Vrste vseh znanih sto- pinj za od- števanje
3.	Oblečene naloge	8+.=10 (1. rač., 17)		Vrste: polov. od 2= " 4= itd.		detto.
4.		Vaje: 9+2= (1. rač., 18)		Shvatba štev. do 100 (2. rač., 4, 5)		detto.
5.		Vaje: 15-5, 18-4 (1. rač., 18)		detto.		Vrste za množenje z osnovnimi števili
Števnne vaje A, B — Vaje 14+3 — Vrste: 10+1, 11+1..., 10+2, 12+2... Vaje: 8+.=10, 9+2=., 15-5, 18-4 — Znane mere v redu — Oblečene naloge		Vrste: 1 v 1 =, 1 v 2 = itd. 2×.=2 polov. od 2 = 3×.=3 tretj. od 3 = itd. itd. Shvatba števil do 100 — Namešane oblečene naloge		Vrste vseh znanih stopinj za odštevanje — Vrste za množenje z osnovnimi števili		

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

Teden	l e t o					
	četrto		peto		6. 7. in 8.	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
		Kratka izvaja pravila za pism. deljenje z osnovnimi števili po znanem načinu		Množenje celih števil, dec. in na- vadm. ulomk. a) čisto, b) oblečeno		Telesnina cilindra in stožca
		detto.		detto.		detto.
		Vaje v deljenji z osnovnimi števili		detto.	Mere v redu, njih zveza z metrom, n. pr.: 1 l je 1 dm ³	Namešane naloge o izračunanju telesnine
		detto. Pri vsaki vaji pa pod- črtaj vsak delni dividend		Deljenje celih števil, decimalnih in navadnih ulomkov a) čisto, b) oblečeno	detto.	detto.
		detto.		detto.		detto.
		Kratka izvaja pravila za deljenje z osnovnimi šte- vili; vaje — Delni dividendi		Množenje in deljenje celih števil, decimalnih in na- vadmih ulomkov a) čisto, b) oblečeno		Telesnina cilindra in stožca Namešane naloge o iz- računanju telesnine — Mere v redu, njih zveza z metrom

39.

pesmi in spisov domačih pesnikov, naj srka iz njih estetično čutenje, naj se napije iz njih tistega idealizma, ki je navduševal tudi naše najboljše pesnike.

Kaj pa petje?

Kant pravi: razven pesništva ima glasba največjo moč do srca, in Plato filozofira: glasba je nrvstveni zakon; njej se zahvaljuje svet za svojo dušo, duh za peruti, fantazija za lèt, žalost za milobo, vse za veselje in življenje; godba je duh redu in je v zvezi z vsem blagim, pravičnim in lepim, kojo nam predočuje. Pesništvo v družbi z glasbo, to je petje, očara človeško srce. Znamenita je podoba grškega Tirteja, ali Arijona, ali Orfeja, ki je sè svojim petjem ganil ne samo ljudi in živali, ampak celo rastline in kamenje.

Mogočno vpliva petje na razvitek moraličnega čuta. In naša narodna pesem, ali ne dokazuje dovolj, kako globoko in milo, kako krepko in plemenito da čuti slovensko srce?!

Spominjam se predlanskega potresa. — Veliko hede: — veliko pomoči; v nesreči se skuša človeško srce. Marsikatero, posebno v prestolici našega cesarstva, se je pokazalo kot plemenito in blago, kot zlato srce! — Drugo je znano! — In tako nam še vsem veselja utriplje hvaležno srce, da je naše petje pred kratkim še bolj zaslovelo po mili Avstriji in še dalje po svetu.

Mnogo naših pesmi popeva naravo, mili naš slovenski kraj, našo lepo domovino, popevajo kaj rade vojaški stan, v katerem je že marsikateri slovenski sin pustil življenje za domovino in cesarja. Pa ravno zaradi tega, ker so Slovenci že tolikokrat oteli svojo ljubo domovino pred krutim sovražnikom, prelivali za njo svojo srčno kri, hrabri in zvesti do smrti svojemu cesarju, ravno zaradi tega tako iskreno ljubijo svojo milo domovino in res s pobožno navdušenostjo poje Slovenec: „Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo“.

Búdimo tedaj pri učencih ljubezen do petja, ono je vratar srčne plemenitosti in kreposti — idealizma.

In realije?

Celo pouk v realijah — in ne v zadnej vrsti — hode služil temu smotru.

Naslanjajoč se na spis: „Der naturgeschichtliche Unterricht in der einclassigen Volksschule“,* spisal ravnatelj gospod H. Schreiner (takrat še profesor v Bolcanu), naj navedem nekaj momentov, na katere

se je posebno ozirati, da prirodopisni pouk blaži srce otrok. — „Treba je le oči odpreti, da se kaj lepega vidi, bodi si list, cvet, gozd, orjaški hrast ali drobna alga. Kakšna harmonična sestava boji na eve-točem rožnem grmu, jetrniku, potočnici, v cvetju stoječem travniku, jesenskem gozdu itd. Glejte lilije na polju! Povem vam, da tudi Salomon v vsej svoji krasoti ni bil lepši od jedne izmed teh.“ — Z živim opazovanjem se pospešuje poetično idealno predočbovanje prirode. Da ima takšno predočbovanje v mišljenju priprostega naroda že svojo podlago, kažejo mnogi poetični zaznamki prirodnin, kakor: pastaričica, ribič, spominčica, ključek, zvonček, šmarnica, velikonočnica, binkoštnica, ozimica in druge. Za poetično-idealno predočbovanje se mnogokrat poda prilika pri opazovanju življenja živali. Ne utriplje li človeku radosti srce, ko nastopi pomlad sè svojim petjem in na tisočero k novemu delovanju izbujenim življenjem? Kaj opevajo pesniki rajši od prirode, od kod dobivajo lepših podob svojim umotvorom, kakor od narave? Takšne umotvore, naj si hodo pesmi, opisi ali orisi, je vpletati v naravopisni ali naravoslovni pouk, ako so drugače primerni. Ni li tudi Gospod sam rad jemal poučne podobe iz narave? Parabola o sejalcu, o dobrem semenu, ženofovem zrncu itd.

Prirodopisni pouk ima na nrvnost otrokovo vpljivati v dobrem smislu. Tiho, modro in dobrotljivo varstvo božje v naravi mora srce učencevo ogreti. V vsaki živali, v vsaki rastlini mora spoznati živo bitje, stvar božjo, katera se svojega življenja veseli, kakor človek, in katera ima v velikem gospodarstvu narave izpolniti svojo nalogo. Tako pride spoštovanje do tujega življenja v otrokovo srce, sočutje do rastlin, živali in ljudi se zbudi ter nagiba otroka voljo, da hoče in dela dobro.

Pouk v prirodopisu, prirodoznanstvu sploh, mora dalje najvišje izmed vseh čutenj, versko čutenje, vzbujati in krepiti. V zakonitosti prirodnih prikazni vidi otrok vladati božjo voljo, v njih spozna svojega nad vsem modrega in predobrotljivega Boga.

Tako postane njegova vera živa, razsvetljena in prosta temnih sanj in krivover; otrok spozna, da ne hodi po dolini solz, ampak po lepi zemlji, katero je vstvaril in tako modro uredil dobrotljivi Bog. Ni li v spoznanju natančno urejenega in točnega kolovratenja, v spoznanju večnih nespremenljivih zakonov, neprenehanega hotenja, delanja in tvorjenja; v spoznanju brezkončne

* in na poročilo o tej knjigi v „Popotniku“ 1889, str. 338 . . . J. Koprivnik.

mnogoličnosti v nezmernem, velikem in dobrem, obilo verskih momentov? Ne vodi li spoznanje, da vse, kar je živega, mine, nekaj nespoznanega in neodkritega pa ostane; ne vodi li misel, da vse materialne podobe sveta minejo, duh pa, ki jih sestavlja, ostane od vekomaj do vekomaj tisti, naravnoč do misli na večnega Stvarnika?!

„Resnično, resnično vam povem, nebo in zemlja bode prešlo, moj duh pa ne bode prešel!“ Ne sili li spoznanje jedinstvene prirode, v kateri se kaže človek v vsej svoji slabosti in odvisnosti, do verske ponižnosti in udanosti do Stvarnika? — Najlepši izgled, da je uspešno in koristno porabiti opazovanje prirode pri vzbujanju višjih interesov, dal nam je Učitelj vseh učiteljev. — Pa le tistemu, kateri se za njo zanima, pokaže narava svojo veličino in krasoto. Ne v zaduhli sobi, temveč zunaj na polju in v gozdu, v dolini in na gori se bode učencu lep božji svet odkril in priljubil. „Gora tam jasno govori“, pravi Scheakespeare, „potok tam učencu knjiga je, pridiguje skala mu, vse k Bogu tam vabi ga“. — Pripravljajmo torej učence v šoli, da ne bodo kot slepci šli skoz lepi božji svet.

Zaupljivo polagajmo mladino v naročje narave, kajti ona je še danes, kakor pri starih Egipčanih boginja „Izis“, doječa mati z nebrotnimi prsmi, iz katerih se bode mladina nasrkala pravega, na realnih tleh stoječega idealizma.

Se jeden učni predmet hočem tukaj omeniti, — zgodovino, o kateri Cicero pravi, da razsvetljuje pamet, blaži srce, spodbada voljo in jo obrača na lepe cilje. Zgodovina tolmači učencu, kako da je nastalo naše stoletje, tolmači mu vrednost našega kulturnega stanja, do katerega je nam pripomogla pridnost in genijalnost, razum in tisočletna skušnja naših prednikov, ki so rod za rodom ječali pri težkem delu, ter nam tako zagotovili naše sedanje kulturno stanje. Najboljši in najplemenitejši ljudje so se svojo krvjo zamakali drevo kulture, katerega sad zdaj mi uživamo. — V učencu naj tedaj zori ta idealna želja, da bi te dobrote, katere nezasluženo uživa, poplačal prihodnjemu zarodu, ker jih minulemu več povrniti ne more. Tako Schiller označi kot smoter zgodovinskega pouka to le: V našem srcu naj se žari plemenita želja, k bogatej dedščini resnice, pravosti in svobode, koje smo sprejeli od naših prednikov in jo moramo zopet izročiti bogato pomnoženo našim potomcem, pridjati vsak svojega truda sad.

Če učitelj pripoveduje o zvestobi, pravičnosti in poštenosti, pogumu in gostoljubnosti naših prednikov, če kot Avstrijance pripoveduje o Babenberžanih, o Rudolfu Habsburškem, o Mariji Tereziji in drugih zgodovinskih značajih, potem gotovo vspodbuja učence, posnemati čednosti teh zgodovinskih značajev. Slikajmo torej v zgodovinskem pouku prav živo zvezde človeštva, korifeje umetnosti in vede, prvake narodov in junake bojišč, — ideale torej, z dozorelim, trdnim značajem, na koje se bode otrok smelo naslanjal, koji ga bodo vodili k idealnemu naziranju življenja.

Ne samo navedeni, še tudi drugi učni predmeti se dajo z ozirom na idealno stran obravnavati.

Učitelj naj nikdar ne pozabi, da vživa človek v naziranju idealov svoje največje, najčistejše veselje, v stremljenju po njih je zapopadena njegova največja veljava.

Pa ves trud bil bi zaman brez pravega izgleda. Učitelj, ako hočeš ostati odgojitelj, ostani zvest pravemu idealizmu! Kant pravi: „Odgojitelj brez idealov je samo dninar“. Beseda miče, izgled pa vleče. Vsakdo, tudi učence mora si svojega junaka izvoliti, za katerim se bode trudil po stezi v olimp. Učencu je oseba učiteljeva prevažna, njegova beseda je učencu sveta, razsodba učiteljeva je za njega odločilna; učiteljevo priznanje mu velja čez vse; učitelju jednak postati, to je stremljenje učenca. Torej, učitelj, bodi svojim učencem v dober vzgled. Gorje, če tvojemu vratu veljajo besede o mlinskem kamenu in globočini morja!

Teško vtegne sem ter tje biti, stopivši čez šolski prag, pozabiti vse skrbi življenja, vso bridkost srea, z vedrim duhom, veselim srcem, stopiti pred svoje učence. Le prava idealna ljubezen do učiteljskega stanu ti bode vir te moči. Šola naj ti bode vedno svet kraj, kjer se sicer shajajo otroci imoviti in siromašni, na duhu in srcu revni in bogati, pa vsi so stvari po božji podobi, vse objemaj z jednako ljubeznijo in seaj v njih srea seme vsega dobrega, resničnega in lepega; vsak ti bodi nadepolni brst, kojega moraš ti oskrbovati, da bode lepo cvetel in dobri sad rodil. Učitelji! Išcite tudi zveze s se soobčani sploh; zanimajte se za njih zadeve, ne sramujte se, s priprostim možmi vaditi si moči svojih udov, združiti ž njih glasom svojega v lepej pesmi, širiti s predavanjem v društvih in pri raznih prilikah omiko in vedo. Tako bodete apostoli ljudske omike, bodete nositelji kulture in zvesti varuhi človeških idealov.

Posebno v sedanjem času, ko temni oblaki realizma in materijalizma pretijo zakriti solnčni blišči idealov, treba je, se vedno spominjati, da so; oni morajo ostati naši voditelji, da ne zagazimo mi in naša mladež v blato materijalizma. Naj bode čas, v katerem živimo, našemu stanu še

tako neugoden, naj butajo valovi nezdravega strankarstva še tako silno ob zidovje našega delovanja za napredek človeštva; dokler v svojih srcih nosimo stremljenje po idealih, bode nam tudi svetila zvezda končne zmage. — V to pomozí Bog, ki je zapopadek vseh idealov!

Društveni vestnik.

Iz novomeškega šolskega okraja. Tukajšnje okrajno učiteljsko društvo je imelo dne 22. min. meseca v Novem mestu svoj občni zbor. Predsednik gospod Koncilija je v svojem pozdravu izrazil veselje nad razmeroma precejšnjim številom udeležencev, spominjal se štirih udov, ki so se mej letom na razne kraje preselili, namreč: gospice E. Clarici in gg. Val. Zavrla, J. Šmorancer-ja in J. Kalana, — prvi trije so bili tudi člani odborovi — omenil slabo gmotno društveno stanje, katero treba, da se vsekako zboljša, ter da je grob pokojnega V. Kmeta še brez spomenika.

Po nalogu občnega zbora z lanskega leta, je odbor pregledal društvena pravila, je sedanjim razmeram prekrjožil in občnemu zboru predložil, kateri jo je točko za točko pretresoval in potem tu pa tam spremenjene sprejel.

V odbor so bili voljeni: Fr. Koncilija, predsednik, P. Pogačnik, njega namestnik, M. Hiti, tajnik, Marija Clarici, blagajničarica; Jadviga Rosina, J. Barle in Al. Jerše, odborniki.

Iz gornjegraškega okraja. (Vabilo.) Gornjegraško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 13. maja meseca ob 10. uri v Gornjemgradu. Poročovalca gospoda Ivan Kele in Jožef Fischer. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Hum pri Ormoži. (Vabilo.) „Ljutomersko in ormoško učiteljsko društvo“ priredite dne 13. t. m. majniški izlet k Sv. Miklavžu pri Ormožu. Vspored:

1. Ob pol 10. uri dopoldne sv. maša v Jeruzalemu, kjer se izletniki zbirajo. 2. Zborovanje v šolskem poslopju pri Sv. Miklavžu ob pol 12. uri dopoldne. Iz posebne prijaznosti predava c. kr. ravnatelj učiteljsišča v Mariboru, gospod Henrik Schreiner. 3. Skupni obed tam; priredi ga tamošnji gostilničar gospod Simonič. 4. Prosta zabava. Radi skupnega obeda naj se udeležitelji blagovolé vsaj dva dni pred izletom oglasiti pri gospodu nadučitelju Mart. Šalamunu pri Sv. Miklavžu. Z ozirom posebno na gospoda predavatelja vabita k mnogobrojni udeležbi vse člane, sosedne učitelje in vse prijatelje sole odbora.

Št. Pavel v Savinjski dolini. (Vabilo) k občnemu zboru Savinjskega učiteljskega društva, ki se bo de vršil dne 20. maja meseca popoldne ob 2. uri v šoli na Gomilskem s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav in nagovor predsednika. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Dopisi. 4. Pregled letnega računa in poročilo blagajnikovo. 5. Volitev novega odbora. 6. Predlogi in nasveti. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Iz šmarskega okraja. (Vabilo.) Šmarskoroška učiteljsko društvo priredi 16. dan t. m. svoj majniški izlet na Podplat. Ob polu dveh je zborovanje po zadnjič določenem vspredu in potem prosta zabava. Pričakujoč obilne udeležbe opominjamo še posebe tovariše ob cesti, da nas radi mogoče pršavice ne puste zopet na cedilu. Gostje — seveda dobro došli. Za odbor: Strmšek.

Listek.

Tutti frutti.

Paberki.

Častiti moj tovariš tu doli pod črto, gospod Svantevidsky, je zadnjič naštel nekaj dvomljivih stvari, katere se med nami nahajajo in prav hvaležen sem mu za to. Dovolí naj pa tudi meni, da še jaz nekaj zinem.

Pri nas imamo toliko slovníc, kolikor pišočių ljudij ali pa nobedne; kar imamo res, je le še

slovar. Slovenščine ne zna menda že desetine; najbolj hudo je pa to, da oni, ki česar novega pogodi, to takoj raznese za najboljšé; pred več meseci sem čul Slovenca — universitetnega docenta, ki je dejal: „Kdcr pri nas kako novo besedo skuje, se trudi na vso moč, zvariti sestavek, samo da svojo skovanko natisne“. — Potem pa tisto nemško mišljenje!... „... so sejmi... kateri so na konjih bogati...“, „... pa ne mislite, da je temu tako...“, „... prav težko človek na zeleno vejo pride

... „... cepidlačenje in cepidlak ...“, „... mero-
dajne osebe ...“ itd. itd. Vse te cvetke sem nabral
iz naših najboljših listov — tudi učiteljskih! — in
knjig. Pa to še niso vse. Nikdo se pri nas ne
spodtakne nad konstrukcijo: „... in želi so za iz-
borno petje burno hvalo!“ — Tistega „cepidlako“
ima sicer tudi Pleteršnik; pač brez potrebe. Došla
nam je ta beseda iz hrvaščine, a neumna je nje
sestava tako, kakor teh, katere ponudim tukaj v
primeru: strelja koz = den Bock Schiessender;
ljubižen = die Ehefrau Liebender; pivin = den
Wein Trinkender; in glagolini glagolniki: strelja-
koziti — streljakoženje, ljubiženiti — ljubiženjenje,
piviniti — pivinjenje itd.; pravilo ni težko, vsak
lahko pogodi. Tudi naloge smo že „oblekli“ tako
smo sramežljivi; nekaj smo jih samo uporabljevali,
sedaj jih pa že oblačimo. „Mercadajni“ so oni ljudje,
ki dajo mero in v Ljubljani imajo za tak urad
naslov „Merosodni urad“ — „k. k. Aichamt“. Na
Kreti in na Tesalskem je grozno „krvolitje“, tako
brzjavijo naši dnevniki. Nekdaj smo poznali le
prelivanje krvi, pa to je zdaj zastarelo.

Jeden glavnih virov takega kovanja besed je
pri nas ta prokleta utrakvističnost. Vsi smo pre-
pojeni z nemščino. Zato se nam zdi, da je grozna
slabost slovenščine, če besed po vzoru: „Feuerwehr-
gründungssommerfestprogramm“ ali pa: „Bezirks-
gerichtsvollzieherssommerwohnung“ ali pa: „Volks-
schulunterlehrersupplementenrenumeration“ in drugih
takih nestvorov ne moremo z jedno besedo prestaviti.
Razpisale so se že nagrade za jednobesedno pre-
stavo besed, n. pr. Stundenplan. To gre čisto po
pesnikovem: „Wie er sich räuspert und wie er
spuckt, das hast du ihm treulich abgeguckt“ itd.
Jezikovega duha ne čutimo več, samo goli pomen
besed še vemo. V neki odlični slovenski družbi —
tri četrtine je bilo akademično naobraženih — je
bil govor o nekem avstrijskem državniku, ki je bil
prepošten, da bi se bil okoristil v visoki službi;
povdarjalo se je tudi, da je mnogo porabil za vzdrža-
vanje svojega gostoljubnega doma; dr. K., odvetnik,
odgovori: „Grof R. ni nobene hiše peljal“. V
jezik sem se vgriznil, da sem smeh zadržal. To
samo še presega moje tovarišico X. Y., ki je svo-
jemu nadučitelju pripeljala dva neposlušna paglavca
ter dejala: „Gospod nadučitelj, tu Vam prinesem
svoja poredna dečka“. Klasičen je tudi stavek:
„Teritorij vseh idej, katere naraščajo od raznih
središč na vse strani javne zavesti, pridobivajo na
obsegu in moči le tekom časa in ...“, ki je natis-
njen v nekem filozofskem spisu. Odkrito povem, da
ga ne umem. Pri prvem čitanju sem zaradi mate-
matičnih pojmov „središče“ — „obseg“ nehote —
najbrž vsled večkratnega pečanja z matematično
materijo — vzrl sliko, kako geometriškim likom na
obsegu pristopajo drugi liki; ko sem pa čital dalje
od besede „moči“ — sem takoj vedel, da moja slika

ni vsebina stavka in trudil sem se, si ga razjasniti,
pa ni šlo. Najhujše pa je v njem pristna sled nem-
ščine: „Teritorij (najbrž pomota za: teritoriji)*
pridobivajo na obsegu in moči ...“, po nemško: die
Gebiete der Ideen gewinnen an Umfang und Kraft ...“
Glagol dobiti — pridobivati gre le po sklonih: dobiti
— „kaj“ — „česa“ — „po čem“ ali „kod“ (po glavi)
a nikdar „na čem“. — Veljaven slovensk teologičen
pisatelj piše v knjigi za ljudstvo: „In zakaj bi ne vrgli
tudi vere čez brod?“ Nemško: „Warum würde man
nicht auch den Glauben über Bord werfen?“ Iz
lastne skušnje vem, da narod takih zvez in podob
ne ume; saj me je enkrat prašal deček: „Gospod
učitelj, kaj se pravi, da je greh na posodo jemati,
če vemo, da ne moremo vrniti?“ V tistem kraju
raste vino in izraz posoda = Gebinde, auf Borg —
borgen — se pravi pa tam: „Na up“. Dečko ni
umel svoje molitvene knjizice; menil je, da se ne
sme za vino, ki bo jeseni v sodih, že pomladi vzeti
denar, kar je vsaj večkrat posledica greha, če že
ne greh sam.

Neprave zdé se mi tudi oblike: Stambulovljeva
smrt, Goluchowskijevo ministerstvo, Cankovljeva
stranka; Stambulov, Cankov in podobna bolgarska
imena so — vsaj po naši slovnici — čegavostni
pridevniki in ravno tako je Goluchowski pridevnik,
torej: Stambulovega smrt, Goluchovskega ministe-
rstvo, Cankovega stranka; to je moja rešetarsko
muenje, ki se pa rado pokori temeljiti znanstveni
rešitvi tega prašanja.

Še nekaj. Bele vrane so pri nas one ženske,
ki se podpisujejo s čegavostnim pridevnikom iz
imena svojega očeta ali moža; moja žena se mora —
prosim! mora! — imenovati: Rešetarjeva. Zakaj
Ker v sv. pismu stoji, da bodi žena možu pokorna
in ker le kot hči ali žena — torej v nekem dolo-
čenem pravnem razmerju proti moškim (oprostite!
gospica Erinija!) — more javno nastopiti v svetu
(vsaj do danes). Bodi torej že v imenu izraženo,
na koga se opira, čegava je. Pa tudi zgodovina in
usus pri drugih narodih to zahteva. Ni dolgo tega,
ko sem videl originalen krstni list neke dunajske
župnije za Katarino Matschekin, ki je bila rojena
13. junija 1796 od očeta Franca Matschek. V ro-
manskim jezikih so ženska imena povsod z „de“,
n. pr. Madame de Beaulieu, donna de Vasco; kako
lepo se pa n. pr. glasi: Irina Andrejevna Fedosova,
Jelena Aleksandrovna Šcepkinova! Torej Slovenke!
Prikrojite svoja imena našemu veličastnemu jeziku
primerno in gotovo bodo krasnejše zvenela. In ve
tovarišice pišite imena svojih učenk tako, kakor to
delam jaz; v mojem katalogu se najdejo same:
Lizika Prtičeva, Franciška Mlinarjeva, Marica
Kilarjeva, Nežika Smrdljeva itd. Storite še ve tako!

Rešetar.

* Le v tej obliki mi je umljiv ta stavek.

Pisatelj.

Pedagogiški razgled.

(Češke šole na Dunaju.) Na Dunaju je več učiteljev, kateri se upirajo politiki krščanskih socializmov v šolskem oziru. Poslednji so jih zatorej razkričali za socialne demokrate z namenom, da jim škodujejo. Ti učitelji so si nakopali jezo dr. Luegerja in njegovih pristašev posebno s tem, da so se upali zahtevati za češke otroke na Dunaju čeških šol. Te dni je pri zborovanju „Centralvereina“ učitelj Seitz naglašal, da ne gre, da bi šole na Dunaju, ki se vzdržujejo iz davkov vseh, bile zaprte drugemu jeziku, kakor nemškemu. Napraviti se morejo šole, v katerih se bodo otroci polagoma vpeljali v nemščino. Seitz ni torej ničesar Nemcem in nemščini škodljivega zahteval, a krščansko-socialni listi mu očitajo izdajstvo nemškega naroda in da je prav njegov namen doseči poslovanjenje nemških otrok na Dunaju. Pač smešno! Nemci gotovo ne bodo pošiljali svojih otrok v češke šole. —

(Šolstvo na Španskem.) Šolstvo tega kraljevstva nam kaže žalosten obraz. Če tudi šolski zakon iz leta 1857. predpisuje obvezno in brezplačno obiskovanje šol in se po kazenskem zakonu iz leta 1870. tisti kaznujejo, kateri ne pošiljajo svojih otrok v šolo, je stanje ljudskega obraženja jako žalostno. Še leta 1887. znalo je od 10.000 oseb samo 28% čitati in pisati. Ljudskih šol je sedaj 22.996, po zakonu pa jih primanjkuje še 4130. Samo 41% otrok se poučuje, več nego polovica se jih beračujoč potika po ulicah. Naprednih šol ni. Učiteljstvo plačuje se jako tužno. Samo 77 učiteljev dobiva na leto po 2000 frankov, vsi drugi mnogo manj, nekateri le po 150 frankov. Učitelji morajo sami pobirati svojo plačo, bodisi od roditeljev, ki sami ničesar nimajo, bodisi od občin, katere so še bolj ubožne. Leta 1893. bile so občine učiteljem na dolgu 8 milijonov, a najde se učitelj, ki že leta in leta ni prejel vinarja za svoj trud. Na vojsko potroši država vsako leto na sto milijonov, za duhovščino 40 milijonov, a za šolstvo malenkost. Kakoršno mora biti še le šolstvo v španskih kolonijah?

(Učiteljišča v Ameriki.) Malo držav potrudi se tako za izobraženje svojih učiteljev, kakor Zedinjene države v Severni Ameriki. Učiteljišča v teh državah moremo deliti na te tri vrste: I. Seminarji ali državna, mestna, ali zasebna učiteljišča. II. Pedagoške fakultete pri vseučiliščih. III. Poletne šole in učiteljski instituti. Državni zavodi so pod nadzorstvom države, mestni pod mestnim. Zasebni imajo iste pravice, kakor državni zavodi. Dolgost učenja je odvisna od znanja, katero prinese kandidat v zavod seboj. Tisti, kateri so izdelali vseučilišče, potrebujejo samo jedno leto, drugi 2, 3,

4 leta. — Posebno poletne šole (Sommerschools) so znamenite, ker pripomorejo učitelju do daljnega izobraženja. Ker se vršijo navadno le v počitnicah, odbrani so za to kraji, ki se posebno ponašajo z ugodnim podnebjem. Szkola.

(Nov pedagogiški list) izhaja na Češkem pod naslovom „Škola našehe venkova“. List bude se pečal z nižjimi šolami maloštevilnih razredov. Nov vzrok, da se potrudimo za češkega znanje jezika. Ni-li boljše segati po bratskih pedagogiških knjigah, nego podpirati tujce?

(Dva jezika ali jeden.) Pod tem zaglavjem prinaša „Posel z Budče“ oster članek zoper poučevanje v drugem deželnem jeziku: „Bog sam ve in učitelj, koliko ima to prehitro in nerazumno poučevanje nemščine na občnih šolah na vesti! Koliko časa ugonobi! Nad 90% otrok tega ne bode potrebovalo v svojem življenju. Odločno protivimo se vsakemu poučevanju nemščine! Kdor bo jezik potreboval, bode se ga pozneje igraje naučil, toda da je možno brez drugega jezika živeti, shajati in zveličanemu biti, o tem nas poučujejo Nemci sami, kateri se češčine ne učijo in katere vendar ljubijo Bog in vsi — ministerski prosvodniki“.

(Šovinizem madjarskega učiteljstva.) Madjari smatrajo se za slične blagovestnike kulture, kakor Nemci in naši madjarski kolegi kažejo isto nadutost, prezirnost drugih narodov. Na shodu učiteljev v Pešti povodom madjarske razstave govorilo se je o poučevanju madjarščine. Izmed predlogov so nekateri res klasični in dokazujejo na drastičen način šovinizem in okrutnost madjarov v vsej svojej omadeževanej goloti, ki čudno približuje madjara Andamanom in Nikobarom. Takov laži-pedagog madjarski predlagal je, da bi se vsa učiteljišča takoj zatvorila, katera nimajo dokazov v to, ker pošiljajo svoje gojence kot polnokrvne madjare v svet. Drug ljudožerec predlagal je, da bi se vsi madjarščine nevedči učitelji takoj poslali v „pensionopolis“. Taka je kolegijalnost, taka ideja o enakopravnosti jezikov med učitelji (žal da nosijo to ime) v deželi židov in ciganov!

(Uspeh pouka v morali v francoskih ljudskih šolah.) Da bi zvedel kak uspeh ima pouk v morali, je šolski nadzornik v Besançonu razposlal na stariše vprašalne liste. Prašal je, je li otrok boljši, pridnejši, ubogljivejši; ljubi-li stariše, brate in sestre; katere napake in čednosti ima, in katere želje imajo stariši gledé npravnega poboljšanja svojih otrok. Tri četrtine od 250 došlih odgovorov je jako ugodnih za pouk v morali. Nadzornik tudi trdi, da dadó izražene želje starišev marsikak migljaj za pravo ravnanje z učenci.

Dopisi in razne vesti.

Ebenhoch-ov šolski predlog.

Poslanec dr. Ebenhoch in tovariši so predložili v državnem zboru načrt šolskega zakona, s katerim bi se premenil sedanji šolski zakon. Ta načrt se glasi :

„Člen I. Naslednji paragrafi zakona z dne 14. maja meseca 1869. l. naj se v prihodnje glasé :

§ 1. Ljudska šola ima namen, vzgajati otroke pravno po naukih njih vere, razvijati njih duševno delavnost, jim dajati za njih napredovanje in daljno izomiko za življenje potrebno znanje in izurjenost ter ustvariti temelj za vzgojo koristnih členov človeške družbe.

§ 2. Vsaka ljudska šola, za katere ustanovitev in vzdrževanje plačuje troške država, dežela ali občina, bodisi popolnoma ali deloma, je javen zavod in kot tak pristopen vsem otrokom, kateri morajo šolo obiskovati. Na drug način ustanovljene in vzdrževane ljudske šole so privatni zavodi. Interkonfesionalne razmere ljudske šole ureja deželno zakonodajstvo.

§ 3. Učni predmeti na ljudskih šolah so : Veronauk, čitanje in pisanje, učni jezik, računanje v zvezi z naukom o geometričnih oblikah, kar je iz naravoslovja najpotrebnejše in otrokom umljivo, prirodopis, zemljepis in zgodovina s posebnim ozirom na domovino in na nje ustavo, risanje, petje in telovadba, katera je za dečke obligatna, za deklice neobligatna. Koliko je vsakega teh predmetov učiti, določa deželni šolski svet dogovorno z deželnim odborom.

§ 4. Učne načrte za ljudske šole in vse, kar se tiče notranje šolske uredbe, določa naučni minister, zaslišavši dež. šolsko oblast in s privoljenjem deželnega odbora.

§ 5. Veronauk oskrbujejo in nadzorujejo pristojna cerkvena oblastva (predstojništva židovskih verskih občin). Deželna šolska oblast določa, dogovorivši se z deželnim odborom, koliko ur je namenjenih veronauku, a najmanj morata biti namenjeni dve uri na teden, določiti pa mora to tudi dogovorno s pristojnim cerkvenim oblastvom (predstojništvom židovske verske občine), koder to zahteva deželna zakonodaja. V koliko naj učitelji učé veronauk, določa dež. zakonodajstvo dogovorno s pristojno cerkveno oblastjo (predstojništvom židovske verske občine).

§ 8. Naučni minister določa, zaslišavši deželno šolsko oblast in dogovorno z deželnim odborom, a kjer to zahteva dež. zakonodajstvo, tudi dogovorno s pristojno cerkveno oblastjo (predstojništvom židovske verske občine), katere učne knjige in čitanke je dovoljeno rabiti v šoli. Izmed dovoljenih učnih knjig in čitank izbere deželna šolska oblast dogovorno z deželnim odborom tiste, katere je rabiti.

§ 21. Dolžnost, obiskovati šolo, začne se z dovršenim šestim letom in traja za vsakdanji pouk

vsaj šest let; vse druge odredbe gledé časa in načina obiskovanja šol določa deželno zakonodajstvo.

§ 35. Učno osebje učiteljišč sestaja iz ravnatelja, kateri vodi zajedno vadnico, iz dveh do štirih glavnih učiteljev, iz učitelja veronauka in potrebnih pomožnih učiteljev; imenuje je naučni minister na podlagi terna-predloga, kateri sestavi dež. šolska očlast dogovorno z dež. odborom. Učitelje veronauka imenuje najvišja cerkvena oblast, v katere okrožju se nahaja dotični zavod. Vadnični učitelji so dolžni sodelovati pri vzgoji učiteljišničnikov kot pomožni učitelji.

Člen II. Ta zakon stopi v veljavo začetkom šolskega leta, katero sledi razglašanju.“

O tem zak. načrtu še iz svojega stališča kaj spregovorimo.

(C. kr. deželni šolski svet štajerski) je v svoji zadnji seji potrdil izvolitev učitelja v Žalcu, gosp. Antona Petriček-a, zastopnikom učiteljstva v okr. šolskem svetu celjskem, je odredil, da se petrazredna ljudska šola v Središču razširi v šestrazrednico ter je uredil pouk v nemščini na ljudski šoli s slovenskim učnim jezikom v Konjicah.

(C. kr. deželni šolski svet kranjski) je v zadnji seji sklenil, razširiti dvorazrednici v Dolenji vasi in v Črmošnjicah v trirazrednici, ustanoviti šolo za silo v Ribniku in dovoliti ustanovitev posebnega šolskega oddelka v Dobrepoljah ter uvedenje poldnevnega pouka na jednorazrednici v Podragi.

(Okrajni šolski svet Šmarski) je v svoji seji dne 22. aprila meseca sklenil, se okrajnemu zastopu šmarskemu iskreno zahvaliti, ker je kupil vsakej šoli v okraju 1896. letnik „Knjižnice za mladino“.

(Pismeni zrelostni izpiti) začno se v Ljubljani na c. kr. moškem učiteljišču dne 24. maja mes., na ženskem učiteljišču pa 29. maja mes. t. l.

(Praktična šolska deska.) Kakor poroča „Slov. Narod“, je delovodja na c. kr. strokovni šoli za obdelovanje lesa v Ljubljani, gospod Iv. Tratnik, sestavlil šolsko desko, delo, ki zares hvali svojega mojstra. Mehanizem, s katerim desko lahko dvigneš više, ali spustiš nižje, je toli natančen, da se vrši vse to brez kakega ropota. Velika prednost Tratnikove deske je tudi to, da jo lahko nagneš naprej ali nazaj ter tako prepričaš oni neprijetni refleks, ki jemlje pogled na desko. Svoji šolski deski pridejal je gospod Tratnik tudi zarisano ravnilo, ki teče v žlebiču ob levem robu deske ter se da poljubno visoko postaviti. Vsled tega služi deska tudi prav dobro pri geometrijskem in konstrukcijskem risanju. Kdor se za stvar zanima in ima priložnost priti v Ljubljano, naj gre v šolsko poslopje c. kr. strokovne šole (Virantova hiša, I. nadstropje), kjer mu gospod Tratnik drage volje pokaže svoj izum.

(Med dunajskimi učitelji), med katerimi se nahaja na stotine Slovanov, se je našla večina v „Centralverein“, ki je postavila za kandidate za okrajni šolski svet take može, ki so izjavili, da bodo glasovali za podelitev pravice javnosti česki zasebni šoli v 10. okraju ter sploh za osnovanje šol, v katerih bi se otroci českih starišev na podlagi materiščine usposobili za pouk z nemškimi učnim jezikom. Ravnali so ti možje vsaj deloma po svojem pedagoškem prepričanju. Seveda je radi tega grozen vihar nastal v Nemcih, ki so baje liberalni. U. B.

(Mladež in ples.) C. kr. okrajno glavarstvo v Reichenbergu prepovedalo je strogo, otroke izpod 14 let pustiti na plesne zabave. Zastop občine Friedland sklenil je, obrniti se do višje oblasti s prošnjo, da se izda zakon, po katerem se prepove mladeničem pod 18 let prisostvovati plesom, mladenkam pod 18 let naj bi se dovolilo le v spremstvu starišev. Plesne zabave bi se imele prirejati le vsakih 4 tednov po jedenkrat.

(Obraz iz srbske selske šole.) V srbskem listu „Učitelj“ popisuje nek vaški učitelj svojo šolo z barvami tako temnimi, da se nam zdi vse skoraj neverjetno. Tla so gnila, deske se pod nogo udirajo in oblaki prahu dvigajo se izpod njih. Miza in klopi ne morejo trdno stati na svoji podlagi in se nagibljejo zdaj na to, zdaj na ono stran. Od zida in stropa pada omet, trami v stropu so sprneli, streha luknjčava tako, da ob deževnem vremenu prši v izbo. Z razredom zvezana je kuhinja in od-

tod se kadi v šolo, da se solzijo oči učitelja in učencev, a drug drugega niti ne vidijo. Da se držé klopi bolje trdno, podložene so z opeko. Šolska plošča meri $1\frac{3}{4}$ m², ni pobarvana, a pisanje na njej se ne pozna. Obla, nekaj Schreiber-jevih podob, meter in 2—3 zemljevidi, ki so tako raztrgani, da niso za rabo, to so vsi učni pripomočki. Ako deži, pride izmed 83 učencev samo 7—10 v šolo, ker imajo predaleč. Po zimi je v sobah tako mrzlo, da jedva drže učenci knjigo v roki. Prebivalstvo je revno, učenci prihajajo brez srajce v šolo. Do najbližnjega mesta ima učitelj 6 ur; živi torej kakor v puščavi in z najboljšo voljo ne more povzdigniti šole. Vse to pa na koncu 19. stoletja v Evropi!

Premembe pri učiteljstvu. Nadučitelja gospoda Franc Šijanec v Št. Juriju pod Taborom in g. Franc Pečovnik pri Sv. Antonu v Sl. gor. sta po dovoljenju c. kr. dež. sveta s službama menjala. — Gosp. Karol Zupančič, podučitelj na okoliski šoli v Ptuj, imenovan je nadučiteljem v Frankolovem. — Gospdč. Josipina Jošt, podučiteljica v Spodnji Polskavi šla je na jednako službo v Hajdin, g. Hinko Šumer, dosedaj podučitelj v Zibiki pa pride v Šmarje pri Jelšah. — Začasna učiteljica na Blokah gđ. Marija Dovgan je imenovana za začasno učiteljico v Zagorju, pomožni učitelj v Prežganju, g. Janko Grad, pa pomožnim učiteljem v Orehku. — G. Konrad Mally, učitelj v Trziču, je imenovan učiteljem-voditeljem na jednorazrednici v Godovču.

Štev. 430.

Natečaj.

Nadučiteljsko in učiteljska mesta.

V političnem šolskem okraju celjskem so ta učna mesta definitivno eventuelno tudi proviz. popolniti.

V šolskem okraju celjske okolice:

1. Nadučiteljsko mesto na štirirazredni ljudski šoli v Celjski okolici, II. plač. razred.
2. Učiteljsko mesto na štirirazredni ljudski šoli v Vojniku, III. plač. razred.

V laškem šolskem okraju:

3. Mesto učitelja in šolskega voditelja na novoustanovljeni jednorazredni ljudski šoli v Turjahu, pošta Hrastnik, III. plač. razred.

Prošnjiki in prošnice za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere je opremeniti s pričevali zrelosti in učne usposobljenosti, z ozirom na mesta šolskih voditeljev pa še vrh tega z dokazom usposobljenosti za subsidiarno poučevanje katoliškega verouka, potom predstojnega okrajn. šolskega sveta do konca maja meseca 1897. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Celje, dne 21. aprila meseca 1897. l.

Predsednik: Attems s. r.

Št. 205.

Natečaji.

S 16. oktobrom mesecem 1897. l. je v breškem šolskem okraju umestiti ti-le učni mesti:

1. Podučiteljsko mesto na javni petrazredni ljudski šoli z utrakvističnim učnim jezikom III. plač. razreda v Brežicah.
2. Podučiteljsko mesto na dvorazrednici III. plač. razreda v Arčičah, prosto stanovanje.

Prošnjiki za katero teh mest naj vložijo svoje redno opremljene prošnje potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 31. maja meseca t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šol. svet v Brežicah, dne 15. aprila mes. 1897. l.

Predsednik: Vistarini s. r.

Službo

želi zamenjati nadučitelj trirazrednice v tretjem plačilnem razredu, $2\frac{1}{2}$ ure od večjega mesta, v ravnini tik okrajne ceste; novo šolsko poslopje; šolske razmere ugodne. Gre tudi na jednorazrednico. Več naznani iz prijaznosti uredništvo.

Tovariši in tovarišice, kupujte in naročajte „Knjižnico za mladino“ in „Popotnikov koledar“ za 1897. l.

Vsebinska. I. Utrinki iz socijalne pedagogike. (IX.) (Brinjos.) — II. Formalne stopnje. (I.) M. Lichtenwallner. — III. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XXVIII.) — IV. Idealizem in šola. (Konec.) (M. Iglar.) — V. Društveni vestnik. — VI. Listek. Tutti frutti. — VII. Pedagoški razgled. — VIII. Razne vesti. — IX. Natečaj in inserat.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.